

România pierde în continuare o treime din TVA la buget, dar digitalizarea ANAF va avea impact vizibil

România ramâne pe ultimul loc în UE la colectarea TVA, înregistrând din nou cel mai mare deficit de încasare a acestei taxe din suma totală ce ar trebui colectată, estimat la 35,5%, conform raportului publicat recent de Comisia Europeană (CE), care utilizează date pentru anul 2020. CE se așteaptă ca pentru 2021 diferența să scadă până la 33% datorită măsurilor luate de administrația fiscală românească, începând cu 2020, de a introduce diverse mijloace de raportare digitală, precum implementarea SAF-T și conectarea caselor de marcat fiscale cu serverele ANAF.

Un punct pozitiv important al raportului este că deficitul total de TVA în UE pentru 2020 a fost estimat în scădere cu circa 30 miliarde euro față de estimarea revizuită pentru 2019, coborând la 93 de miliarde de euro. Explicația este că în timpul recesiunii a crescut conformarea voluntară la plata parțială ca urmare a măsurilor de sprijin financiar ale guvernelor care au fost condiționate de plata impozitelor.

Totuși, este nevoie de mai multe eforturi pentru a îmbunătăți colectarea TVA și, din acest motiv, împreună cu raportul privind decalajul de TVA, Comisia Europeană a lansat o serie de propuneri pentru adaptarea sistemului de TVA la era digitală. Noul sistem introduce raportarea digitală în timp real în scopuri de TVA, bazată pe facturarea electronică care va oferi statelor membre informații valoroase de care au nevoie pentru a intensifica lupta împotriva fraudei.

CE estimează că facturarea electronică va contribui la reducerea fraudei în materie de TVA cu până la 11 miliarde de euro pe an și la scăderea costurilor administrative și de conformitate pentru comercianții din UE cu peste 4,1 miliarde de euro pe an în următorii zece ani. De asemenea, facturarea electronică asigură convergența sistemelor naționale existente în întreaga UE și deschide calea pentru statele membre care doresc să instituie sisteme naționale de raportare digitală pentru comerțul intern în anii următori.

Pornind de la modelul deja existent al "ghișeului unic de TVA" pentru companiile care fac achiziții online, ar urma ca firmele care vând către consumatori dintr-un alt stat membru să se înregistreze o singură dată în scopuri de TVA pentru întreaga UE și să își îndeplinească obligațiile în materie de TVA prin intermediul unui singur portal online, într-o singură limbă.

Digitalizarea administrației fiscale: Unde se afla România

Fișierul standard de control fiscal (SAF-T) a devenit obligatoriu pentru marii contribuabili în 2022 și va fi aplicat

etapizat și pentru celelalte categorii de contribuabili până în 2024. De asemenea, au fost conectate la serverele ANAF casele de marcat electronice fiscale, putând fi urmarite tranzacțiile în timp real. Tot în acest an, a devenit obligatorie Ro e-Factura pentru operatorii economici în relația cu autorități contractate de stat, B2G (business to government), precum și în contractele încheiate în relația B2B (business to business), în măsura în care acestea au ca obiect produse cu risc fiscal ridicat. Pentru celelalte contracte de tipul B2B, utilizarea este în prezent opțională. Potrivit Ministerului de Finanțe, în urma discuțiilor cu Comisia Europeană, este așteptat ca Ro e-Factura să devină obligatoriu pentru toate tranzacțiile în relația dintre companii, business to business (B2B), începând din ianuarie 2024.

Conform reformelor fiscale asumate prin PNRR, decalajul de TVA ar trebui să scadă în România cu cinci puncte procentuale, până în 2025, și per ansamblu colectarea taxelor să fie îmbunătățită cu 2,5% din PIB. Măsurile de digitalizare a ANAF, precum SAF-T, facturarea electronică, RO-e Transport, conectarea caselor electronice de marcat cu serverul ANAF sunt esențiale pentru îmbunătățirea colectării veniturilor și îndeplinirea obiectivelor.

Facturarea electronică, încurajată și de OECD

Facturarea electronică este considerată de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) foarte utilă pentru creșterea nivelului de conformare fiscală a contribuabililor și reducerea decalajelor de TVA. Potrivit unui raport OECD, autoritățile din toată lumea ar trebui să încurajeze raportarea digitală, prin stimulente acordate companiilor pentru investiții în calitatea sistemelor de raportare comerciale, detectarea mai eficientă și mai rapidă a comercianților frauduloși și îmbunătățirea calității inspecțiilor fiscale.

Uniunea Europeană a estimat că pierderile potențiale de venituri din TVA atribuite neintroducerii cerințelor de raportare a facturilor în format digital de către 15 state membre cumulează între 22 și 27 de miliarde euro pe an, arată raportul OECD. În plus, UE a evaluat că impactul introducerii facturilor electronice, în perioada 2014-2019, a fost o creștere de aproximativ 3% (19,3 miliarde euro) a veniturilor din TVA.

Exemplele Italiei și Ungariei

În state care au introdus de ceva timp factura electronică, datele privind impactul acesteia asupra respectării obligațiilor fiscale sunt foarte încurajatoare, potrivit OECD. Spre exemplu, în Italia, în cursul anului 2019, sistemul de facturare electronică a detectat fraude în materie de TVA în valoare de 1,1 miliarde euro, în timp ce plățile de TVA pentru livrări locale au crescut cu 3,6 miliarde euro, între anii 2018 și 2019.

Ungaria a introdus în 2018 un nou sistem de raportare online, de utilizare gratuită, Sistemul de facturare online. Obiectivul introducerii raportării online a datelor și al instituirii sistemului de gestionare a datelor este de a descuraja fraudă fiscală. Prin această evoluție, o mare parte din cifra de afaceri facturată a devenit vizibilă și trasabilă pentru administrația fiscală, în consecință, gestionarea riscurilor a devenit mai eficientă, iar veniturile din TVA au crescut semnificativ.

Impactul acestor măsuri în România va fi resimțit însă treptat, pe măsura ce toți contribuabilii vor fi introduși etapizat în aceste sisteme, și se vor reflecta în anii următori în nivelul de colectare a taxelor la buget.